

Riigikontrolli auditi „Riigi 2024. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tutvustus

Ines Metsalu-Nurminen
Riigikontrolli peakontrolör

13.10.2025

riigikontroll
National Audit Office of Estonia

Auditeerimise tulemused

- Riigi 2024. aasta raamatupidamise aastaaruanne on õige, kui jätta arvestamata märkus Kaitseministeeriumi varude saldo kohta.
- Riigi majandustehingud on olulises osas sooritatud kooskõlas riigieelarve seadusega ning 2024. aasta riigieelarve seadustega.
- Riigieelarve täitmise aruanne annab usaldusväärset teavet riigi kogutud tulude, tehtud kulude, investeeringute ja finantseerimistehingute kohta, kui mitte arvestada märkust Kaitseministeeriumi eelarve täitmise aruande kohta.

Infot arvele võetud varude kohta ei esitatud

Kaitsevägi ei esitanud Riigikontrollile andmeid esmakordselt arvele võetud varude kohta (707,8 miljoni euro väärtuses) ning puudub selgus,

- millised varud, millises mahus ja millises maksumuses on bilansis kajastatud;
- millised on jäetud bilansis põhjendamatult (raamatupidamise reegleid eirates) kajastamata;
- kas varud on inventeeritud.

Kaitseministeeriumi eelarve täitmise aruandes on vead

- Kaitseministeerium on näidanud 2024. a eelarve täitmises tegelikust vähem kokku 161,7 miljoni euro väärtuses kaitseotstarbelisi varasid. See summa sisaldab kulusid ja investeeringuid.
- Ministeeriumi eelarve täitmise aruandes kajastatakse osa tehinguid hetkel, mil kaitseotstarbeliste varade juriidiline omandiõigus on välismaistelt tarnijatelt üle võetud, mitte siis, kui kaup on tegelikult sihtkohta tarnitud ja riskid müüjalt ministeeriumile üle kandunud.

Ei saa kinnitada, et Kaitseministeerium ei ole võtnud riigieelarvele lubamatuid riske

- 2024. a ja 2025. a riigieelarve seaduses on tekstiparagrahv, mis annab Kaitseministeeriumile loa vahendada ELi kaitsealase koostöö sihtriikidele kaitseotstarbelise varustuse ja varude soetamiseks vajalikke vahendeid.
 - Rahalist piirangut vahendamisele riigieelarve seadustes ei ole.
 - Kehtib eeldus, et kaitseotstarbelise varustuse vahendamisel riigieelarvele riske ei võeta ning Kaitseministeeriumi eelarvet vahendamise eesmärkidel ei kasutata.
- Teada ei ole sõlmitud vahendamislepingute arv ja rahaline kogumaht, kuid laekunud ettemaksu summa on 533,2 miljonit eurot.

Tähelepanekud riigisiseste toetuste jagamise kohta

- Ministeeriumide antavate riigisiseste toetuste jagamise probleemid on jäänud suuresti samaks – mitte alati ei jagata riigisiseseid toetusi läbipaistvalt ning kohati ei veenduta nende kasutamise sihipärasuses.
- 2025. aasta riigieelarve seletuskiri on toetuste teemal varasemast detailsem, aga ministeeriumide võrdluses siiski ebaühtlase kvaliteediga.
- Raamatupidamisest tulenevad toetuste arvestuses kajastamise põhimõtted, kuid riigieelarve seaduses ei ole toetuste andmise üldist raamistikku.
 - Kohustus korraldada avalik konkurss, seada konkreetset eesmärgid ja sihtotstarve, kohustus arvestada aasta jooksul vajamineva toetuse mahuga ja ülejääk tagasi küsida jne.

Tähelepanekud eelarve jääkide selgitamise kohta (1)

- 2024. aastal viidi 2025. aastasse üle kokku 1,7 miljardit eurot.
- Ministeeriumide tegelik praktika erineb kehtestatud juhistest.
 - Mitmed valitsemisala on lähtunud vaid seaduses olevast valitsemisala tegevuspõhisest jaotusest (ehk eelarve pildist). Audiitorid tuvastasid, et alati ei lähtuta ka sellest, nt muutis Siseministeerium tegevustevahelist jaotust lubatust umbes 5 miljoni euro võrra rohkem
 - Võttes lisaks tegevuspõhisele jaotusele arvesse ka valitsemisala asutuste ja majandusliku sisu jaotuse, ilmnes, et selles detailsuses eraldatud raha on rohkem kasutatud kui eelarves ette nähtud või on tehtud lubamatuid muudatusi. Näiteks on Sotsiaalministeerium majandamiskulude arvelt suurendanud sotsiaaltoetusi 4,2 miljonit ja tööjõukulusid 4,5 miljonit eurot.

Tähelepanekud eelarve jääkide selgitamise kohta (2)

- Ülekantud eelarve jaotust muudetakse tagantjärele.
 - Kaitseministeerium muutis veel 2025. aasta mais ministri käskkirjaga 2023. aastast üle kantud eelarve jaotust. KLIM ja REM muutsid ülekantud raha tegevustevahelist jaotust viisil, mis ei võimalda tuvastada sihtotstarbe säilimist.
- Eelarvet kantakse üle kaks korda, kuigi see ei ole lubatud.
 - Riigikontrolli arvutuste kohaselt viis näiteks Siseministeerium üle selliseid jääke vähemalt summas 2,4 miljonit, Justiits- ja Digiministeerium 1,1 miljonit.
 - Rahandusministeerium on Vabariigi Valitsuse reservi jääke üle viinud 36,3 miljoni euro võrra rohkem, kui Vabariigi Valitsusele 2024. aasta riigieelarvega kehtestatud limiit võimaldas.